

RÖVID KÖZLEMÉNYEK.

III.

Az Úrvölgyön történt újabb feltárásokról.

(Előadva a selmeczi földtani fiókegyesület f. é. márczius hó 5-én tart. szakülésén).

Nem sokára két éve lesz, hogy a térképek szerkesztésének módjáról igénytelen nézetemet előadtam; felemlítettem azon alkalommal, hogy menyire szükséges a térképeken a kőzet minőségének megjelölése és milyen nagyfontosságuk néha a régi térképeken található erre vonatkozó megjegyzések; felemlítettem különösen, hogy ha az úrvölgyi bányászatnak újabb lendületet adni sikerülend, azt csak annak fogjuk köszönhetni, hogy egy régi térképen a kőzet minőségére vonatkozó jegyzeteket találtunk.

Mejelőltem akkor egyszersmind az elveket, melyek szerint feltárásainkat Úrvölgyön intézzük; érdekes lesz talán tudomást szerezni arról, hogy eddigi működésünknek mi lett eredménye? *

Tájékozásul ismételve felemlitem, hogy az úrvölgyi telérek keselykőben és csillámpalában jönnek elő. A csillámpalán fekszik a keselykő, ezen pedig trias-mész; a telérek nem mennek át a mészkőbe. A telérekben igen sok vetődés észlelhető, melyek közül némelyek a telér csapásával keresztben állanak, egészen meddők és a mészkövet is kimozdították helyéből.

A különféle kőzetek való lapjain változó vastagságban egy vörös színű, palás szerkezetű agyag található, melyet Úrvölgyön általában vörös palának neveznek, ilyen vörös palából áll az említett vetők tölteménye is. Mindazonáltal megkülönböztetheti a figyelmes észlelő a vető palát a kőzetek választó lapján levő palától; ez utóbbi finom szemű és egynemű mint az agyagpala, a vető palákban azonban a mellékkőzetek kisebb-nagyobb darabjai vannak beágyazva.

Az úrvölgyi bányamivelés déli részében le vannak mivelve a telérek egy vörös palával töltött vetőig, melyen túl a teléreket megtalálni nem sikerült. Feltáratott a vető több szintben kelet és nyugotfelé nagy távolságokra minden eredmény nélkül, a vörös pala fedüjében mindenütt mészkő találtatott; roppant költség fordíthatott ezen feltárásokra, míg végre minden reménységüket vesztve kimondották, hogy a banya-

* Lásd „Földtani Közlöny“ 1877. évf. p. 309.

telek ezen részében a vörös pala elvágja a teléreket, melyek a vörös palán tul nem léteznek.

A középső kammerfeldi volt a legmélyebb szint, melyen a régiek a fő vetőt elérték; ezen szintben hajtottak még egy vágatot mintegy 200 ölnyre a vörös palán tul, ezenkívül a vörös palát is föltárták csapása szerint jó távolra. A vörös palán tul menő vágatra azt jegyezték fel a térképen, hogy a 90-ik ölig vörös palában hajtatott, azon tul pedig mészkőben.

Ezen megjegyzések nyújtottak alapot azon reményre, hogy egy újabb föltárás mélyebb szinten jó eredményre vezethet; mert miután az egyes szintek nem nagy magasságban fekszenek egymás fölött és a felsőbb szinteken néhány ölnyi vörös pala után mindenütt mészkőbe jutott a vágat, teljes lehetetlennek látszott, hogy a közép Kammerfeld szintjén a vető vörös pala vastagsága 90 ölnyi legyen; az itt föltárt vörös pala tehát nem tartozhatott a meredek vető érhez, hanem lapos dőlésűnek kellett lennie és így csak a mészkő és keselykő lapos választó lapján fekvő vörös pala lehetett; és igen valószínűnek látszott azon következtetés, hogy ezen vörös pala alatt egy mélyebb szinten ha a vető vörös pala keresztül vágatnék, annak vastagsága nem leend oly nagy és a vörös palán tul nem mészkő, hanem keselykő fog megütni, melyben azután lehetséges lesz az elvetett telérek feltalálása.

Ezen okokból indulva kitarítottuk a 10 öllel mélyebben fekvő Károly-tárna déli vágatát, mely a vető vörös pala felé volt hajtva, de a régi térkép szerint azt még nem érte el; midőn azonban a vágatot kitarítottuk, nagy csodálkozásunkra azt tapasztaltuk, hogy a vágat egészen a vető vörös pala fekéjéig már ki volt vágva, de a vörös palán keresztül nem hajtatott. A meggyőződés, hogy a vörös palán tul nincs mit keresni, alkalmasint anyira meg volt már erősödve mikor ezen vágat hajtatott, hogy nem tartották érdemesnek megnézni, vajon mi van a vöröspalán tul?

Annál nagyobb volt a mi örömünk, midőn 3 métert a vörös palában kivágva keselykövet és nem mészkövet ütöttünk meg; a keselykő azonban igen szaggatott volt és helyenként vékonyabb-vastagabb vöröspala rétegekkel váltakozott a 16-ik méterig, melyen tul ép és egészséges keselykőben vágunk ki már közel 10 métert.

Miután a kőzet minőségére vonatkozó feltevéseink ekként valónak bizonyultak, megerősödött reménységünk, hogy a vető vöröspala fedőjén kelet felé haladva megfogjuk találni az elvetett teléreket is és ez által az urvölgyi bányászatnak újabb tere nyílik.

Péché Antal.